

Consultor en desenvolupament internacional

George Carner*

Respondre eficaçment als desastres

Actualment sembla que els desastres succeeixin més sovint i tinguin una major intensitat. A més, la premsa de seguida se'n fa ressò, cosa que desperta compassió i generositat arreu del món i porta a fer aportacions de diners i material per ajudar en les tasques d'auxili i rehabilitació. Els desastres també mobilitzen els governs, les organitzacions internacionals i les organitzacions no governamentals i de beneficència, així com grans paquets d'ajuda. Fins i tot cada vegada es despleguen més recursos militars nacionals per fer-hi front. La magnitud de l'assistència i la multiplicitat d'actors generen un gran nombre de reptes pel que fa a la coordinació i la utilització eficaç de l'ajuda humanitària. Per aquest motiu, la comunitat internacional ha establert principis de bona acció humanitària i ha creat en el si de l'Organització de les Nacions Unides un elaborat sistema de crides i pautes d'acció humanitàries. Així doncs, per què sembla que tota aquesta ajuda encara està desorganitzada i triga massa a arribar a les víctimes? Quins esforços es duen a terme per fer més eficaç l'assistència en casos de desastre? George Carner, expert en la matèria, aborda aquestes qüestions alhora que descriu el sistema de resposta humanitària i els reptes que afronta.

El 12 de gener d'aquest any, un terratrèmol devastador de 7,0 graus en l'escala de Richter va sacsejar Haití, i va causar entre 100.000 i 200.000

* George Carner va ser director d'operacions sobre el terreny d'USAID, amb experiència directa en accions de resposta a desastres i coordinació de l'ajuda internacional. També va ser representant dels EUA en el Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de l'OCDE. Actualment treballa com a consultor independent en desenvolupament internacional.

morts, el desplaçament de més d'un milió de víctimes i la destrucció de cases, escoles, dispensaris i infraestructures. En menys d'una hora els informatius de televisió portaven l'horror del desastre a les nostres llars. Persones d'arreu del món van respondre-hi generosament amb aportacions a les organitzacions internacionals Creu Roja, Metges Sense Fronteres, Save the Children i moltes altres entitats privades benèfiques. La comunitat internacional, a través de les Nacions Unides i els governs individuals, va enviar equips de rescat i material d'emergència (tendes de campanya, aigua potable, generadors, racions de menjar, etc.) durant les setanta-dues hores següents. Sis mesos després, les operacions d'auxili i rescat estan a punt d'acabar, tot i que milers d'haitians sense llar encara viuen en camps de desplaçats i depenen de l'ajuda internacional per subsistir i reconstruir el seu país. Com mostra el cas d'Haití, els desastres empitjoren les vulnerabilitats existents i les situacions de pobresa, i difuminen les fronteres entre l'ajuda humanitària i la cooperació al desenvolupament.

Els desastres empitjoren les vulnerabilitats existents i les situacions de pobresa, i difuminen les fronteres entre l'ajuda humanitària i la cooperació al desenvolupament.

Tot i així, el terratrèmol d'Haití és només un dels molts desastres naturals i provocats per l'home que s'esdevenen cada any. El 2008 l'Oficina d'Ajuda a l'Exterior en Casos de Desastre dels Estats Units va afirmar que havia «respost a 80 desastres que havien afectat com a mínim 202 milions de persones a 62 països».¹ El tipus d'emergències més freqüents són les inundacions, seguides d'emergències complexes, i després huracans, ciclons, tifons i tempestes. En els darrers anys, també molts països s'han vist afectats per grans terratrèmols. Àfrica i els països més pobres són els més propensos a patir desastres i els que tenen més necessitat d'ajuda exterior, en aquests casos a causa de la seva capacitat limitada per gestionar les operacions d'auxili i mobilitzar els recursos nacionals. Però cap país no és immune als desastres, com ho demostra la devastació de Nova Orleans provocada per l'huracà *Katrina*.

Els desastres difereixen en magnitud, complexitat i capacitat local per respondre-hi

La província xinesa de Quinghai va patir un terratrèmol de 6,9 graus en l'escala de Richter el 13 d'abril d'aquest any. D'acord amb el Govern xinès,

el terratrèmol va provocar 617 morts i aproximadament 9.110 ferits, així com el desplaçament d'unes 100.000 persones. A més a més, es van ensorrar prop del 90% de les estructures d'habitatge de Jiegu i els seus voltants. En resposta al terratrèmol, el Govern xinès va declarar una emergència de nivell 1, la classificació de més gravetat, i va desplegar equips de rescat locals i nacionals a les zones afectades. La Xina pateix sovint grans inundacions i terratrèmols, però és capaç de respondre-hi amb els seus propis recursos i mitjans de gestió de desastres.

El terratrèmol de 8,8 graus en l'escala de Richter que va sacsejar Xile el 27 de febrer de 2010 va causar gairebé 700 morts, va afectar 2 milions de persones, va desplaçar-ne milers i va provocar danys físics considerables, però el Govern xilè va ser capaç de prestar auxili i gestionar les operacions de rescat en bona part pel seu compte, tot i que van ser complementades amb l'ajuda externa a desastres.

El tsunami asiàtic que va afectar greument Indonèsia, l'Índia, Tailàndia i Sri Lanka el 26 de desembre de 2004 es va estendre al llarg de milers de quilòmetres de l'oceà Índic i va causar 160.000 morts i danys materials per valor de milions de dòlars. Aquest desastre va superar de bon tros la capacitat dels governs asiàtics per fer-hi front sense l'ajuda exterior, malgrat la capacitat relativament avançada d'aquests països per gestionar desastres nacionals. La magnitud de la destrucció del tsunami va ser tan gran que fins i tot va requerir el desplegament de vaixells de guerra nord-americans, japonesos i australians per garantir la logística de les operacions d'auxili.

Les Nacions Unides classifiquen els desastres en tres categories: emergències, grans emergències i emergències complexes. Les emergències són desastres naturals localitzats (per exemple, petites inundacions, allaus de fang i erupcions volcàniques) que normalment poden ser gestionats pels governs locals. Les grans emergències inclouen desastres naturals i provocats per l'home a escala regional o nacional (per exemple, huracans com el *Mitch* a l'Amèrica Central) que requereixen grans recursos i capacitat que sovint els governs nacionals no poden aplegar. Una emergència complexa sovint implica situacions de conflicte en què la fam i els refugiats creen l'emergència (per exemple, el conflicte a la regió sudanesa

Les Nacions Unides classifiquen els desastres en tres categories: emergències, grans emergències i emergències complexes.

del Darfur occidental o les sequeres recurrents del Sahel). Cada cas i context exigeix una resposta diferent, tot i que poden tenir elements en comú i comportar enfocaments semblants a partir dels principis i bones pràctiques acordats internacionalment.

Les respostes als desastres tenen tres fases diferents, tot i que són fases que se succeeixen de manera contínua i fins i tot se superposen. Hi ha la fase inicial, en què l'objectiu principal és salvar vides, rescatar les víctimes que corren més perill i restaurar els serveis mínims. Aquesta fase acostuma a tenir lloc durant les setanta-dues primeres hores en cas d'esdeveniments que es produeixen de manera ràpida, com ara inundacions, terratrèmols, allaus de fang, sismes submarins, focs forestals, explosions de fàbriques o ensorraments de mines, però que poden durar unes quantes setmanes i que requereixen *ajuda d'emergència*. Les emergències d'aparició lenta, com ara una sequera perllongada que porta a una situació d'inseguretat alimentària, exigeixen operacions d'auxili de més llarga durada. La fase següent és la *rehabilitació*, que implica la reparació ràpida d'habitatges i escoles i la plena restauració dels serveis públics, i que acostuma a durar entre un i tres mesos. L'última fase en la resposta a un desastre consisteix en la *reconstrucció* d'habitatges, escoles, carreteres i altres infraestructures. L'ajuda humanitària d'emergència o en casos de desastre sol finalitzar al cap de sis mesos, després dels quals qualsevol altra ajuda que es necessiti ha de provenir de l'ajuda humanitària ordinària o la cooperació al desenvolupament.

Cada vegada es presta més atenció a la preparació per afrontar els desastres i a la reducció de la vulnerabilitat a través de mapes de risc de desastres i de vulnerabilitat, l'elaboració de plans locals de contingència i evacuació per a les comunitats en major situació de risc, l'emplaçament previ de material d'auxili o la creació d'equips de resposta a emergències, entre d'altres. Aquestes mesures poden reduir considerablement el nombre de morts i facilitar les operacions d'auxili i rehabilitació. Després del tsunami asiàtic es va establir un sistema d'alarma de sismes submarins a tot el Pacífic. D'altra banda, hi ha una xarxa de sistemes d'alerta precoç de situacions de fam (FEWS NET) per al cinturó africà del Sahel, programes de

Cada vegada es presta més atenció a la preparació per afrontar els desastres i a la reducció de la vulnerabilitat.

seguiment de volcans i mapes globals de risc d'inundacions. Cada desastre comporta nous avenços pel que fa a la preparació i l'aprenentatge de com respondre-hi més eficaçment.

Les dificultats d'accés a les víctimes

Diversos tipus de restriccions limiten la capacitat de les operacions d'auxili i ajuda humanitària per accedir a les persones més necessitades d'assistència. Això es dona especialment en situacions de conflicte armat. Algunes de les dificultats d'accés són les següents:

- Les restriccions burocràtiques que s'imposen al personal i el material humanitari a la zona afectada pel desastre.
- Els impediments relacionats amb el clima, el terreny o l'aïllament de la zona afectada.
 - Les limitacions en matèria d'infraestructures o transport.
 - Les interferències en el desenvolupament de les operacions d'auxili i la implementació de les activitats.
 - L'existència d'enfrontaments armats i operacions militars en la zona del desastre.
 - Els atacs al personal, les instal·lacions i els béns humanitaris.
 - La desviació de l'ajuda cap a altres finalitats.

En molts casos, la combinació de diversos d'aquests factors limita seriosament l'accés a les persones més necessitades d'ajuda. Assolir i mantenir l'accés acostuma a exigir una coordinació d'esforços, com ara contactes amb l'estat pertinent i amb actors no estatals de tots els àmbits, per aconseguir l'acceptació dels actors humanitaris i la seva tasca.²

La comunitat internacional ha acordat un conjunt de principis per guiar l'acció humanitària. Són: la humanitat, la imparcialitat, la neutralitat i la independència.

Objectius, principis i definició de l'acció humanitària

La comunitat internacional ha acordat un conjunt de principis per guiar l'acció humanitària.³ Els més importants són:

- a) *La humanitat*: allò essencial és salvar vides humanes i alleujar el sofriment.

b) *La imparcialitat*: les accions només s'han de dur a terme sobre la base de la necessitat, sense efectuar cap discriminació entre les poblacions afectades o en el si d'aquestes.

c) *La neutralitat*: en un conflicte armat o en qualsevol tipus de disputa no s'ha d'afavorir cap bàndol en dur a terme l'acció humanitària.

d) *La independència*: els objectius humanitaris són aliens als objectius polítics, econòmics, militars o d'altre tipus que qualsevol actor pugui tenir respecte a les zones on es desenvolupa l'acció humanitària.

Altres principis exhorten els actors humanitaris a protegir la població civil i aquelles persones que ja no participen en les hostilitats, així com a proveir les persones afectades d'aliments, aigua i sanejament, allotjament, serveis sanitaris i altres elements d'ajuda, i a facilitar el retorn a les condicions de vida habituals. També insten a respectar i aplicar el dret humanitari internacional, la normativa sobre els refugiats i els drets humans.

Per contribuir a garantir l'eficàcia de l'ajuda humanitària, els principis exhorten a:

- Assignar els fons d'ajuda humanitària d'acord amb les necessitats i a partir d'avaluacions de necessitats.
- Implicar els beneficiaris en el disseny, la implementació, el seguiment i l'avaluació de la resposta humanitària de les organitzacions humanitàries.
- Enfortir la capacitat de les comunitats locals i els països afectats de prevenir, preparar-se, mitigar i respondre a les crisis humanitàries.
- Prestar l'ajuda humanitària de maneres que contribueixin a la recuperació i al desenvolupament a llarg termini.
- Donar suport i promoure el paper central de les Nacions Unides pel que fa al lideratge i la coordinació de l'acció humanitària internacional, amb el suport dels governs membres, el Moviment Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja, i les organitzacions no governamentals en la implementació de l'acció humanitària.

El sistema internacional d'ajuda humanitària⁴

Els Estats Units van ser un dels primers països a establir una oficina de resposta als desastres. L'Oficina d'Ajuda a l'Exterior en Casos de Desastre (Office of Foreign Disaster Assistance, OFDA) va ser creada el 1964, en el marc de l'Agència de Desenvolupament Internacional dels Estats Units (USAID), per coordinar l'ajuda humanitària del Govern nord-americà en resposta a emergències i desastres internacionals. La seva missió és salvar vides, alleujar el sofriment i reduir els efectes socials i econòmics dels desastres. La declaració oficial de desastre per part de l'ambaixador americà al país afectat inicia la resposta i permet que l'OFDA comenci a prestar ajuda humanitària a les poblacions afectades en el transcurs de les vint-i-quatre hores següents. L'OFDA coordina totes les activitats en estreta col·laboració amb l'ambaixador nord-americà o la missió d'USAID al país afectat per determinar l'ajuda humanitària apropiada, i ho fa en coordinació amb les Nacions Unides i altres donants humanitaris. La resposta de l'OFDA depèn de la magnitud de l'esdeveniment i les necessitats de les comunitats afectades, i pot incloure un ampli ventall d'activitats, com ara les següents:

- Desplegament d'un equip d'avaluació i resposta a l'emergència a les àrees afectades pel desastre.
- Activació de l'Equip de Gestió de Respostes a Washington DC.
- Adquisició, transport i distribució de material d'auxili per a emergències, com ara planxes de plàstic per construir allotjament, contenidors d'aigua, unitats de purificació d'aigua, mantes i material mèdic, procedents d'un dels tres magatzems regionals de l'OFDA.
- Provisió de fons per a crides i propostes sobtades dels socis executors, incloent-hi les organitzacions no governamentals (ONG) nacionals i internacionals, les agències de les Nacions Unides o les organitzacions internacionals.
- Emplaçament previ de personal i material d'auxili en cas de desastre imminent, com ara un huracà o una erupció volcànica.
- Suport a diverses activitats d'auxili i rehabilitació a través de subvencions a organitzacions executores.⁵

Moltes organitzacions donants han acabat establint les seves pròpies unitats de resposta a desastres, incloses agències de les Nacions Unides com el Programa per al Desenvolupament (PNUD), el Programa Mundial d'Aliments (PMA) i el Fons Internacional d'Emergència per a la Infància (UNICEF). Actualment, alguns dels principals donants són els Estats Units (USAID), el Regne Unit (DFID), la Comissió Europea (ECHO), el Canadà, Suècia, Austràlia, el Japó i les Nacions Unides (OCAH).

Els Estats Units i moltes organitzacions de donants han acabat establint les seves pròpies oficines o unitats de resposta a desastres.

El 1993 la comunitat internacional va establir dins les Nacions Unides l'Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris (OCAH) per facilitar la coordinació internacional en casos de desastre i una resposta col·lectiva més eficaç. «La missió de l'OCAH és mobilitzar i coordinar accions eficaces i basades en principis humanitaris en col·laboració amb actors nacionals i internacionals a fi d'alleujar el sofriment humà en desastres i emergències; defensar els drets de les persones necessitades; promoure la preparació i la prevenció, i facilitar solucions sostenibles». L'OCAH intenta garantir l'existència d'un marc dins el qual cada actor pugui contribuir a la resposta global d'una manera coherent, i duu a terme la seva tasca de coordinació mitjançant les accions següents:

- **Desenvolupar estratègies comunes**, de manera que els actors implicats siguin capaços de definir prioritats comunes, compartir objectius, acordar tàctiques i fer un seguiment conjunt de l'evolució de l'acció. L'OCAH treballa amb els seus col·laboradors, tant dins com fora del sistema de les Nacions Unides, per desenvolupar una estratègia coneguda com Pla comú d'acció humanitària (Common Humanitarian Action Plan, CHAP) i per establir una divisió clara de responsabilitats en l'atenció a les necessitats humanitàries.
- **Avaluar situacions i necessitats**. Durant una crisi, l'OCAH ha de fer el següent: 1/ identificar totes les necessitats humanitàries; 2/ desenvolupar un pla d'acció realista per satisfer aquestes necessitats que eviti duplicacions; i 3/ fer un seguiment de l'evolució de l'acció, ajustar els programes quan calgui i analitzar-ne l'impacte.

- **Mobilitzar recursos.** Per tal de millorar l'accés al finançament i garantir una assignació de recursos més eficaç, s'utilitza un mètode consolidat i rendible de recaptació de fons. L'OCAH lidera el Procés consolidat de crides (Consolidated Appeals Process, CAP) per a la mobilització de recursos.

- **Abordar problemes comuns.** L'OCAH afronta problemes que comparteixen tots els actors humanitaris, com ara negociar amb les parts en guerra per poder accedir a la població civil necessitada o treballar amb els responsables de seguretat de les Nacions Unides per donar suport a les mesures de preparació i de resposta davant de situacions de seguretat canviants.

El 1993 la comunitat internacional va establir dins les Nacions Unides l'Oficina de Coordinació d'Affers Humanitaris per facilitar la coordinació internacional en casos de desastre i una resposta col·lectiva més eficaç.

- **Gestionar mecanismes i eines de coordinació.** L'OCAH actua com a secretaria dels mecanismes de coordinació entre organitzacions, com ara el Comitè Permanent Interinstitucional de les Nacions Unides (IASC), amb seu a Ginebra, i d'eines de resposta ràpida, com ara el sistema d'Avaluació i Coordinació de Desastres de les Nacions Unides (UNDAC), el Grup Assessor Internacional en Recerca i Rescat (INSARAG) i el Centre de Coordinació

d'Operacions sobre el Terreny (OSOCC). L'OCAH també procura garantir l'ús més eficaç dels recursos de defensa civil i militar en les operacions humanitàries facilitant la relació entre els components humanitaris i militars de les operacions.⁶

Una de les iniciatives més recents per fer més eficaç el sistema de resposta a desastres de les Nacions Unides va ser la creació del Fons Central de Resposta a Emergències (Central Emergency Response Fund, CERF) el 12 de desembre de 2005, que va entrar en funcionament el març del 2006. Aquest organisme va representar una ampliació de l'anterior Fons *Rotatori* Central per a Emergències (creat el desembre del 1991), ja que va afegir una part d'ajudes a la part de préstecs existent per accelerar el temps de resposta i augmentar la disponibilitat de finançament en l'estadi inicial d'un desastre. L'objectiu del nou CERF és assegurar una resposta ràpida i coordinada de les agències de les Nacions Unides en casos d'emergència. Només els fons, els programes i les agències especialitzades de les Nacions

Unides i l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) poden optar als fons del programa d'ajudes del CERF.

El coordinador de l'ajuda a emergències és el director del fons i fa una tasca de promoció i recaptació de fons per al CERF. Les sol·licituds d'ajudes per a una resposta ràpida són elaborades per les agències de les Nacions Unides sota el lideratge del coordinador humanitari o resident. Es tracta d'un procés que es porta a terme sobre el terreny i que busca enfortir el paper d'aquesta figura.⁷ Atès el nombre de desastres que l'OCAH ha d'atendre cada any, el CERF està infradotat econòmicament, tot i que els seus fons s'han anat incrementant al llarg del temps.

Bones pràctiques en el finançament, la gestió i la rendició de comptes dels donants⁸

El 2003 la comunitat internacional va acordar en els principis d'Estocolm una sèrie de bones pràctiques per als donants i va crear una iniciativa de Bon Donant Humanitari (Good Humanitarian Donorship, GHD) per ajudar a posar-les en pràctica i controlar-ne l'execució. Actualment hi ha trenta-cinc donants que han signat aquests principis; es reuneixen a Ginebra periòdicament. D'altra banda, el Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD) de l'OCDE, amb seu a París, revisa l'aplicació d'aquests principis i bones pràctiques d'acció humanitària en les seves avaluacions d'experts dels mateixos membres sobre la gestió de l'ajuda per part dels membres del CAD.

A través de la definició de principis i normes, la iniciativa GHD ofereix un marc per orientar l'ajuda humanitària oficial i un mecanisme per fomentar una major rendició de comptes, eficiència i eficàcia dels donants a l'hora de dur a terme les accions humanitàries. Una de les pràctiques importants que ha acordat és contribuir a les Crides Interinstitucionals Consolidades de les Nacions Unides i les crides del Moviment de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja, i donar suport actiu a la formulació dels plans comuns d'acció humanitària (CHAP) com a principal instrument de planificació estratègica, establiment de prioritats i coordinació en emergències complexes. Una altra pràctica important a la qual ha donat suport és la implementació de les Directrius sobre l'ús de recursos de defensa mili-

El 2003 la comunitat internacional va acordar en els principis d'Estocolm una sèrie de bones pràctiques.

tar i civil per a l'ajuda a desastres (1994) i les Directrius sobre l'ús de recursos de defensa militar i civil per donar suport a les activitats humanitàries de les Nacions Unides en emergències complexes (2003).

Algunes lliçons apreses de les avaluacions posteriors als desastres

Els principis i bones pràctiques humanitaris internacionals emfasitzen l'aprenentatge i l'obligació de retre comptes. Per exemple, promouen la realització d'avaluacions regulars de les respostes internacionals a les crisis humanitàries, incloent-hi avaluacions de l'execució dels donants, i procuren garantir un alt grau de precisió, puntualitat i transparència en els informes dels donants sobre les despeses de l'ajuda humanitària oficial, que s'elaboren d'acord amb uns formats estandarditzats sempre que és possible.

S'han dut a terme avaluacions després de grans desastres com el tsunami asiàtic, l'huracà Mitch a l'Amèrica Central i el terratrèmol del Pakistan, i totes elles posen en relleu algunes lliçons fonamentals.

S'han dut a terme avaluacions després de grans desastres com el tsunami asiàtic, l'huracà *Mitch* a l'Amèrica Central i el terratrèmol del Pakistan, i totes elles posen en relleu algunes lliçons fonamentals:

1. La necessitat de coordinar les organitzacions i els treballadors humanitaris sobre el terreny per respondre de manera eficaç a l'emergència, per atendre les necessitats de les comunitats afectades, per resoldre mancances en el desenvolupament de les operacions d'auxili i per evitar la duplicació d'esforços i el malbaratament de recursos. Aquesta lliçó és aplicable a tots els donants, governs, organitzacions internacionals i ONG. El lideratge de les Nacions Unides o de qualsevol altre donant en la coordinació és essencial per a una resposta eficaç. Les grans emergències i les emergències complexes són sovint objecte de conferències internacionals de donants en les quals s'acorda el finançament i una estratègia de gran abast.

2. Recórrer als actors i recursos que ja hi ha sobre el terreny per oferir una resposta ràpida i eficaç des d'un bon principi. Molts donants ja són presents i estan actius en un país quan s'hi produeix un desastre. Mobilitzar i col·laborar amb socis que coneixen el terreny per ajudar a avaluar la situació i planificar una resposta apropiada pot estalviar un munt de temps i millorar la qualitat i la sensibilitat al context de les ac-

cions endegades. Això pot requerir tornar a programar el personal tècnic i finançar l'emergència fins que es puguin aconseguir els fons internacionals necessaris. Els països veïns també poden enviar equips de rescat amb rapidesa.

3. Actuar d'acord amb les normes de bones pràctiques i els principis humanitaris internacionals ajuda a garantir que els treballadors de l'ajuda humanitària són més responsables davant les comunitats afectades per les crisis i que les seves accions són més eficaces. Les pràctiques poc professionals que demostren els actors menys experimentats poden posar en perill la població i donar lloc a una resposta que no aconsegueixi satisfer les necessitats de les comunitats afectades. No n'hi ha prou amb les bones intencions i la compassió per prestar una ajuda eficaç.

4. Avaluar les necessitats i ser sensible als contextos nacional i cultural en la programació. Basar la resposta a l'emergència en les necessitats reals i entendre el context en què s'organitza el treball d'auxili i recuperació és essencial per assegurar-ne la qualitat i l'eficàcia. Els actors humanitaris han de comprendre les dinàmiques, les estratègies per afrontar els problemes, els patrons de subsistència i els costums locals de la comunitat afectada, i actuar d'acord amb ells.

5. Acceptar donacions en espècie només sobre la base de la necessitat, per evitar l'obstrucció de sistemes logístics fràgils a l'inici de l'emergència. Un exemple de bona pràctica és el de les companyies farmacèutiques que segueixen les directrius de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) en donar medicaments i fàrmacs per a situacions d'emergència. Les bones pràctiques en donacions en espècie s'han de difondre més àmpliament entre el públic general, ja que la manera més eficaç que tenen les persones de contribuir a les operacions d'auxili és fent aportacions dineràries a les organitzacions humanitàries que les duen a terme.

6. Crear un pla sòlid de lluita contra la corrupció i establir mesures preventives i mecanismes de rendició de comptes. Els desastres no només treuen la millor part de les persones: de vegades també la pitjor, ja que hi ha persones que intenten aprofitar-se de la desgràcia d'altres. Els controls eficaços sobre el material i la distribució de l'ajuda poden evitar-ne un mal ús. Els donants sovint estableixen mecanismes específics de rendició de comptes i auditoria que poden millorar la implementació de l'acció.

7. Millorar en la reconstrucció. En l'ajuda a la rehabilitació i la reconstrucció d'una zona afectada, els actors humanitaris haurien d'intentar establir infraestructures menys vulnerables i enfortir la capacitat de la comunitat per respondre a futures emergències.

8. Aprendre dels errors i els èxits a través d'avaluacions posteriors a l'acció pot contribuir a millorar constantment la preparació i la capacitat de resposta davant dels desastres.⁹

En conclusió, els desastres ja no es poden considerar esdeveniments excepcionals sinó que s'han d'afrontar com a emergències recurrents. Respondre a desastres és quelcom complicat i tot un repte. Cada nou de-

Els desastres ja no es poden considerar esdeveniments excepcionals sinó que s'han d'afrontar com a emergències recurrents.

sastre ajuda a millorar el temps, la qualitat, l'eficiència i l'eficàcia de la resposta del sistema internacional. L'experiència demostra que és millor deixar la resposta als desastres en mans de professionals, que són els qui tenen l'experiència i els coneixements per abordar eficaçment una emergència, d'acord amb principis i bones pràctiques internacionals d'ajuda humanitària. Continuar enfortint i reformant l'acció humanitària de les Nacions Unides i el

sistema d'implementació de les operacions d'ajuda és la manera més indicada per millorar l'eficàcia de les respostes als desastres en el futur. El suport públic a la solidaritat internacional és molt important i una contribució molt ben acollida quan s'encarrila adequadament. Malgrat els reptes i els obstacles que afronten els treballadors humanitaris, l'evidència demostra que les seves accions salven moltes vides i alleugen una bona part dels sofriment de les víctimes dels desastres d'arreu del món.

Referències bibliogràfiques

USAID/OFDA. *Annual report for 2008*. Web de l'OFDA.

OCHA on Message: *Humanitarian Access*, i pestanya sobre eines de coordinació (*Coordinating Tools*). Web de l'OCAH.

Central Emergency Response Fund: Interim Review (Final Report), setembre de 2007.

CERF Two Year Evaluation - Final Report (July 2008).

Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship. Web de l'OCAH.

Diverses notícies i informes d'organitzacions sobre els desastres esmentats en aquest article.

Llocs web útils

<http://ochaonline.un.org>

www.usaid.gov/our_work/humanitarian.../disaster_assistance/

www.goodhumanitariandonorship.org

www.oecd.org/dac/

www.humanitarianinfo.org/iasc/

<http://reliefweb.int>

www.raqimfoundation.org

www.philanthropy.com

NOTES

1 USAID/OFDA. *Annual report for 2008*.

2 *OCHA on Message: Humanitarian Access*, web de l'OCAH (Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris de les Nacions Unides; OCHA, per les seves sigles en anglès).

3 Per a una llista completa, vegeu *Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship* (Principis i bones pràctiques en la donació humanitària), document aprovat a Estocolm el 17 de juny de 2003 per Alemanya, Austràlia, Bèlgica, el Canadà, la Comissió Europea, Dinamarca, els Estats Units, Finlàndia, França, Irlanda, el Japó, Luxemburg, Noruega, els Països Baixos, el Regne Unit, Suècia i Suïssa. Web de l'OCAH (<http://ochaonline.un.org/>).

4 <http://ochaonline.un.org/>, pàgina inicial.

5 http://www.usaid.gov/our_work/humanitarian_assistance/disaster_assistance/, pestanya «About us».

6 <http://ochaonline.un.org>, vegeu la pestanya sobre eines de coordinació («Coordinating Tools»).

7 Descripció extreta de *Central Emergency Response Fund: Interim Review (Final Report)*, setembre del 2007, i *CERF Two Year Evaluation - Final Report (July 2008)*.

8 <http://ochaonline.un.org>, vegeu «Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship».

9 La Raqim Foundation i PhilanthropyNow han elaborat una llista de control de resposta als desastres que pot resultar útil. Per a una llista de control completa, recursos i antecedents, podeu baixar-vos un arxiu PDF dels webs www.raqimfoundation.org i www.philanthropy.com.